

Kursplan

för kurs på grundnivå

Specialpedagogik och kommunikation II
Special Education and Communication II

30.0 Högskolepoäng
30.0 ECTS credits

Kurskod:	UQ203N
Gäller från:	VT 2010
Fastställd:	2010-01-20
Institution	Specialpedagogiska institutionen
Huvudområde:	Specialpedagogik
Fördjupning:	G2F - Grundnivå, har minst 60 hp kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

Beslut

Kursplanen är fastställd av institutionsstyrelsen 2010-01-20 och godkänd av Lärarutbildningsnämnden 2009-12-10 att ingå i lärarexamen.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

För tillträde till kursen gäller att studenten är antagen till lärarprogrammet, har läst en första inriktning samt genomgått kursen Specialpedagogik och kommunikation I, 30hp, eller motsvarande breddningsspecialiseringar, med lägst betyget E på minst 15 av 30hp.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
MOM1	Utvecklingsstörning, inlärningssvårigheter - undervisning	7.5
MOM2	Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar	7.5
MOM3	Matematikutveckling, möjligheter och utmaningar	7.5
MOM4	Utvecklingsstörning - utvecklingsplaner	7.5

Kursens innehåll

Under varje delkurs ska studenten sätta kursens innehåll i relation till tidigare inriktning och utveckla kunskaper om komplexiteten i kunskapsprocesser hos barn och ungdomar i olika skolämnen och i olika pedagogiska situationer.

Inom ramen för VFU, sammanlagt 7,5hp, ska studenten få möjlighet att omsätta teoretiska kunskaper till praktisk pedagogik. I delkurserna ingår orientering om specialpedagogisk metodik och andra stödinsatser för att hjälpa och stödja barn och ungdomar i deras kunskapsutveckling och sociala utveckling. Specialpedagogiska tillämpningar knyts till aktuell forskning inom området.

Delkurs 1: Utvecklingsstörning, inlärningssvårigheter – undervisning, 7,5 hp

- Konkret och abstrakt tänkande
- Samarbetsinlärning tillsammans med elever från särskolan
- Förutsättningar för kommunikation i helhetsperspektiv
- Konsekvenser av olika skolformer

Delkurs 2: Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

- Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar
- Läsande och skrivande i olika situationer och olika skolämnen
- Analysverktyg

- Handlingsprogram

Delkurs 3: Matematikutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

- Matematikdidaktik med fokus på basfärdigheter och begreppsbildning
- Matematik och språk
- Arbetssätt och arbetsformer för att förebygga matematiksvårigheter och utveckla elevers matematikkompetens
- Analys och bedömning av matematikkunnande
- Matematiksvårigheter - orsaker, definitioner, tecken på svårigheter

Delkurs 4: Utvecklingsstörning – utvecklingsplaner, 7,5 hp

- Analys av läro- och kursplaner,
- Stödåtgärder ur individ-, grupp- och organisationsperspektiv,
- Förhållningssätt, arbetssätt och samverkan,
- Åtgärdsprogram och andra planer
- Att mötas i samtal

Förväntade studieresultat

Efter att ha genomgått delkurs 1 ska studenten kunna:

- utifrån aktuella styrdokument avgöra vilka elever som har rätt att mottagas i särskola samt hur utrednings- och beslutsförfarande genomförs,
- genomföra och analysera en kartläggning av kommunikation hos en elev som har en utvecklingsstörning och/eller kommunikativa svårigheter.

Efter att ha genomgått delkurs 2 ska studenten kunna:

- analysera teorier inom läs- och skrivinlärning, göra jämförelser mellan teorierna samt bedöma deras tillämpbarhet för elever som är i behov av särskilt stöd eller har en utvecklingsstörning,
- förklara och analysera hur läs- och skrivproblematik kan uppstå och hur den kan förebyggas,
- tillämpa olika förhållningssätt i relation till elever med läs- och skrivsvårigheter i en beskriven undervisningssituation.

Efter att ha genomgått delkurs 3 ska studenten kunna:

- i relation till litteratur reflektera över lärande och undervisning i matematik som främjar matematikutveckling för elever som är i behov av särskilt stöd eller har en utvecklingsstörning,
- planera, genomföra och analysera undervisning som främjar matematikutveckling för elever som är i behov av särskilt stöd eller har en utvecklingsstörning,
- kunna kartlägga, dokumentera och reflektera över matematikkunnande och matematikutveckling hos en elev i behov av stöd eller som har en utvecklingsstörning.

Efter att ha genomgått delkurs 4 ska studenten kunna:

- genom åtgärdsprogram/ individuella utvecklingsplaner beskriva olika sätt att förebygga och åtgärda skolsvårigheter för elever som är i behov av särskilt stöd eller som har en utvecklingsstörning,
- analysera konsekvenser av skolform utifrån kursplanemål och läroplansmål,
- genomföra professionella samtal tillsammans med elever.

Förväntade studieresultat i relation till studentens VFU i mitten av utbildningen

Efter genomgången kurs ska studenten kunna

- agera i enlighet med skolans värdegrund, demokratiuppdrag och kunskapsuppdrag
- planera och leda verksamhet/undervisning utifrån såväl styrdokument som ett relevant ämneskunnande och teoretiska perspektiv samt med beaktande av barns/elevs olika intressen, förutsättningar och behov
- i kommunikation med barn/elever formulera relevanta mål och bedömningskriterier
- visa tydlighet och lyhördhet i ett ledarskap präglat av öppenhet, samspel och dialog
- använda olika kommunikativa uttrycksformer som främjar barns/elevs lärande och utveckling
- samverka med kollegor och andra verksamhetsföreträdare kring verksamhetens mål och utformning
- reflektera över den egna professionsutvecklingen utifrån teoretiska perspektiv och gjorda erfarenheter.

Undervisning

Undervisningen sker i form av föreläsningar, seminarier, workshops utifrån fallbeskrivningar, muntliga och skriftliga redovisningar av arbeten enskilt och i grupp.

I kursen ingår att studenten läser, diskuterar och analyserar innehållet i egna och andras texter och i skrift formulerar reflektioner i anslutning till kurslitteratur och seminariediskussioner.

Kursens teoretiska avsnitt bearbetas i relation till den studerandes egen undervisningspraktik.

Under kursens gång ges studenterna möjlighet att påverka kursens arbetssätt. En utvärdering sker i slutet av kursen.

Kunskapskontroll och examination

a) Delkurserna examineras enligt följande:

Delkurs 1 examineras genom en individuell uppgift som redovisas skriftlig och muntligt.

Delkurs 2 examineras genom en individuell uppgift kring en elevs möjligheter och utmaningar för läs- och skrivutveckling. Uppgiften redovisas skriftligt och muntligt.

Delkurs 3 examineras genom en individuell uppgift kring en elevs möjligheter och hinder för matematikutveckling samt en analys av egen planerad och genomförd undervisning som främjar matematikutveckling. Uppgiften redovisas skriftligt och muntligt.

Delkurs 4 examineras genom en tillämpningsuppgift av alla fyra delkurserna i form av kartläggning samt individuell utvecklingsplan eller åtgärdsprogram med en tillhörande rapport.

b) Betygsättning sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

A = Utmärkt

B = Mycket bra

C = Bra

D = Tillfredsställande

E = Tillräckligt

Fx = Otillräckligt

F = Helt otillräckligt

c) Betygskriterier preciseras i kursbeskrivningen och delas ut vid kursstart.

d) För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyget E på samtliga delkurser samt:

- närvaro vid såväl campusföreläsningar som nätbaserade aktiviteter,
- genomförda och godkända fältarbeten/VFU-uppgifter samt grupprapporter,
- godkänd VFU.

VFU bedöms enligt en tvågradig betygsskala: underkänd (U) eller godkänd (G).

För godkänt betyg på kursen krävs dessutom genomfört trepartssamtal.

e) Student som fått betyget Fx eller F på ett prov har rätt att genomgå ytterligare fyra prov så länge kursen ges för att uppnå lägst betyget E.

Student som underkänts i ordinarie VFU (verksamhetsförelagd utbildning) har rätt att genomgå ytterligare en VFU-period, dock inte fler än två VFU-perioder sammanlagt.

Student som fått lägst betyget E på prov får ej genomgå förnyat prov för högre betyg.

Student som fått betyget F eller Fx på prov två gånger av en och samma examinator har rätt att få en annan examinator utsedd för att bestämma betyg på provet. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen.

f) Datum för omexamination anges i kursbeskrivningen.

Begränsningar

Kursen kan ej ingå i examen tillsammans med kurserna IPK19N, I2040F, UQ204N eller motsvarande.

Övrigt

Kursen läses i mitten av studentens utbildning och ingår i inriktningen Specialpedagogik och kommunikation inom lärarprogrammet i ämnet specialpedagogik. Kursen är avsedd för studenter som ämnar avlägga lärarexamen med specialpedagogisk profil, om lägst 240 hp.

Kurslitteratur

Utvecklingsstörning, inlärningssvårigheter □ undervisning, 7,5 hp

Cederborg, A-C. (red.) (2009). Att intervjua barn med intellektuella och neuropsykiatriska funktionshinder. Lund: Studentlitteratur. (80 s.).

Blom, A. (2003). Under rådande förhållanden: Att undervisa särskoleelever □ nio lärare berättar. Stockholm: FoU-enheten, Socialtjänstförvaltningen Stockholm stad, FoU-rapport 2003:3. (104 s.). Tillgänglig på Internet (2008□06□16): <http://www.sot.stockholm.se/fou/rapporter/FoUrapp03-3.htm>

Göransson, K. (2004). Barn som blir elever □ Om olikheter, undervisning och inkludering. Stockholm: Stiftelsen ALA. (235 s.).

Heister Trygg, B. (red.) (1998). Alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) : I teori och praktik. Malmö: Handikappinstitutet. (214 s.).

Iwarsson, P. (2007). Samtal med barn och ungdomar. Erfarenheter från arbetet på BRIS. Stockholm: Gothia förlag. (162 s.).

Skolverket (SKOLFS 2001:23). Rutiner för utredning och beslut om mottagande i den obligatoriska särskolan. Allmänna råd med kommentarer. Stockholm: Skolverket. (45 s.). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16): <http://www.skolverket.se/publikationer/>

Utöver angiven litteratur tillkommer webbaserat material (t.ex. aktuella propositioner och lagtexter), artiklar och ev. film.

Läs- och skrivutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

Bodrova, E. & Leong, D. J. (2007). Tools of the Mind. Columbus. Ohio: Merrill, an imprint of Prentice Hall. (208 s.).

Fast, C. (2007). Sju barn lär sig läsa och skriva: Familjeliv och populärkultur i möte med förskola och skola. Uppsala: Uppsala universitet. (237 s.).

Lundberg, I. & Herrlin, K. (2005). God läsutveckling, Kartläggning och övningar. Stockholm: Natur och kultur. (72 s.).

Myrberg, M. (2002). Att förebygga och möta läs- och skrivsvårigheter. En forskningsöversikt. Stockholm: Skolverket. (74 s.).

Skolverket (2003). Att läsa och skriva. En kunskapsöversikt baserat på forskning och dokumenterad erfarenhet. (s 72□120). (48 s.).

Skolverket (2002). Språket lyfter. Stockholm: Skolverket. (20 s.).

Valbar litteratur

Litteratur om ca. 1000 sidor väljs.

Alexandersson, M., Linderöth, J. & Lindö, R. (2001). Bland barn och datorer. Lärandets villkor i mötet med nya medier. Lund: Studentlitteratur. (s 62□98). (37 s.).

Andersson, B., Belfrage, L. & Sjölund, E. (2006). Smart start vid lässvårigheter och dyslexi. Stockholm: Natur & Kultur. (64 s.).

Bergman, P. & Sjöqvist, L. (1992). Två flugor i en smäll. Stockholm: Almqvist & Wiksell. (109 s.).

Bergöö, K., Jönsson, K. & Nilsson, J. (1997). Skrivutveckling och undervisning. Lund: Studentlitteratur. (198 s.).

Björk, M. & Liberg, C. (1996). Vägar in i skriftspråket. Stockholm: Natur och Kultur. (166 s.).

Blomqvist, C. & Wood, A. (2006). Läs och skriv □ Undervisning som fungerar. Intervjuer med lärare. Stockholm: Natur och Kultur. (155 s.).

Clay, Marie M. (1991). Becoming Literate. London: Heineman. (345 s.).

Dominkovic, K. (1996). Lässvårigheter i ett helhetsperspektiv. Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm, Institutionen för specialpedagogik. (143 s.).

Dominković, K., Eriksson, Y. & Fellenius, K. (2006). Läsa högt för barn. Lund: Studentlitteratur. (170 s.).

s.).

Doverborg, E. Österberg, K. & Pramling, I. (1985). Att förstå barns tankar. Stockholm: Liber. (213 s.).

Dysthe, O. (1996). Det flerstämmiga klassrummet. Lund: Studentlitteratur. (358 s.).

Eriksen-Hagtvat, B. & Pálsdóttir, H. (1992). Lek med språket. Stockholm: Natur och Kultur. (268 s.).

Graves, D. (1994). Att undersöka världen. Göteborg: Daidalos. (119 s.).

Graves, D. (1994). Skriv- och läsbefruktning. Göteborg: Daidalos. (78 s.).

Hoel, T. (2001). Skriva och samtala. Lund: Studentlitteratur. (Valda delar om ca. 100 s.).

Høien, T. & Lundberg, I. (1999). Dyslexi. Från teori till praktik. Stockholm: Natur och Kultur. (285 s.).

Lundberg, I. (2006). Alla kan lära sig läsa och skriva. Stockholm: Natur & Kultur. (48 s.).

Molloy, G. (1996). Reflekterande läsning och skrivning. Lund: Studentlitteratur. (317 s.).

Naucclér, K. (red.) (2001). Symposium 2000 □ ett andraspråksperspektiv på lärande. Stockholm: s. 139-146
Listiga räven ur Cummins perspektiv, samt Barnboksfiguren betraktad ur ett andraspråksperspektiv på lärande
s.117-121. Nationellt centrum för Sfi och svenska som andra språk.

Ozanne, B. (1996). Running Records - en metod att systematiskt följa barns läsutveckling. Specialpedagogisk
bulletin Nr 5. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för specialpedagogik. (43 s.).

Pehrsson, A. & Sahlström, E. (1999). Kartläggning av läsning och skrivning ur ett deltagarperspektiv.
Specialpedagogiska rapporter. Nr 14. Göteborgs universitet: Institutionen för specialpedagogik. (129 s.).

Reichenberg, M. (2000). Röst och kausalitet i lärobokstexter: en studie av elevers förståelse av olika
textversioner. Göteborgs Universitet: Acta Universitatis Gothoburgensis. Göteborg Studies in Educational
Sciences. (287 s.).

Snow, C. E., Burns, S. & Griffin, P. (Eds.) (1998). Preventing Reading Difficulties. Washington D. C.:
National Academy Press. (432 s.).

Skolverket (2007). Nationella Prov, år 5 och 9. Stockholm: Skolverket. (40 s.).

Sundblad, B., Rudqvist, M. & Allard, B. (2001). Nya LUS-boken - En bok om läsutveckling. Stockholm:
Bonniers Förlag. (175 s.).

Utöver angiven litteratur tillkommer webbaserat material (t.ex. aktuella propositioner och lagtexter), artiklar
och ev. film.

Matematikutveckling, möjligheter och utmaningar, 7,5 hp

Ahlberg, A. (2001). Lärande och delaktighet. Lund: Studentlitteratur. (173 s.).

Löwing, M. & Kilborn, W. (2002). Baskunskaper i matematik. Lund: Studentlitteratur. (372 s.).

Magne, O. (1999). Den nya specialpedagogiken i matematik □ En utmaning i läroplanstänkande.
Pedagogiskpsykologiska problem, Nr 655. Malmö: Malmö Högskola, Institutionen för pedagogik. (72 s.).

Malmer, G. (1999). Bra matematik för alla - nödvändig för elever med inlärningssvårigheter. Lund:
Studentlitteratur. (239 s.).

Skolverket (2001). Analysschema i matematik för skolåren före skolår 6. Stockholm: Skolverket. (44 s.).
Alternativt: Skolverket (2002). Analysschema i matematik för skolåren 6-9. Stockholm: Skolverket. (61s.).

Skolverket (2002). Analysschema i matematik för grundsärskolan. Komplettering till □Analysschema i
matematik för skolåren före skolår 6□. Stockholm: Skolverket. (19 s.).

Sterner, G. & Lundberg, I. (2002). Läs- och skrivsvårigheter och lärande i matematik. Göteborg: NCM

rapport nr 2002:2. (108 s.).

Utöver angiven litteratur tillkommer webbaserat material (t.ex. aktuella propositioner och lagtexter), artiklar och ev. film.

Utvecklingsstörning □ utvecklingsplaner, 7,5 hp

Andersson, F. (2007). Att utmana erfarenheter. Stockholm: Stockholms universitet. (234 s.).

Andreasson, I. (2007). Elevplanen som text - om identitet, genus, makt och styrning i skolans elevdokumentation. Göteborg: Göteborgs Universitetet: Acta Universitatis Gothoburgensis Göteborg studies in educational sciences 259. (186 s.).

Göransson, K. (2004). Barn som blir elever □ Om olikheter, undervisning och inkludering. Stockholm: Stiftelsen ALA. (s 119□235). (116 s.).

Skolverket (SKOLFS 2008:25). Allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram. Stockholm: Skolverket. (28 s.). Tillgänglig på Internet (2008□06□16): <http://www.skolverket.se/publikationer>

Skolverket (2003). Kartläggning av åtgärdsprogram och särskilt stöd i grundskolan. Stockholm: Skolverket. (96 s.). Tillgänglig på Internet (2008□06□16): <http://www.skolverket.se/publikationer>

Skolverket (2005). Allmänna råd och kommentarer Den individuella utvecklingsplanen. Stockholm: Skolverket. (20 s). Finns tillgänglig på Internet (2008□06□16): <http://www.skolverket.se/publikationer/>